

Lesbrief bij thema 2: het werk in het Parlement

LEERDOELEN

- De leerlingen kunnen het Federaal Parlement situeren als een van de belangrijke actoren in het vormgeven van de samenleving.
- De leerlingen kunnen voorbeelden geven van politieke beslissingen die hun leven rechtstreeks beïnvloeden.
- De leerlingen kunnen de feitelijke werking van de parlementaire besluitvorming uitleggen.
- De leerlingen kunnen de rol aangeven van fracties en commissies in de werking van het Federaal Parlement.
- De leerlingen kunnen verschillende taken van leden van het Federaal Parlement opsommen.
- De leerlingen tonen aan dat het samenleven in een democratische rechtsstaat gebaseerd is op rechten en plichten die gelden voor burgers, organisaties en overheid [Eindterm 5 politiek-juridische samenleving (context 5)].
- De leerlingen erkennen de rol van controle en evenwicht tussen de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht in ons democratisch bestel [Eindterm 6 politiek-juridische samenleving (context 5)].
- De leerlingen illustreren de rol van de media en organisaties in het functioneren van ons democratisch bestel [Eindterm 7 politiek-juridische samenleving (context 5)].
- De leerlingen illustreren hoe een democratisch beleid het algemeen belang nastreeft en rekening houdt met ideeën, standpunten en belangen van verschillende betrokkenen [Eindterm 10 politiek-juridische samenleving (context 5)].
- Leerlingen leggen met voorbeelden uit hoe welvaart wordt gecreëerd en hoe een overheid inkomsten verwerft en aanwendt [Eindterm 1 socio-economische samenleving (context 6)].

Reportage 4: Wat gebeurt er in het Federaal Parlement?

DOELSTELLING REPORTAGE 4

De leerlingen leren in een informatieve **reportage** met concrete voorbeelden die aansluiten bij hun leefwereld wat de voornaamste taken van het Parlement zijn.

TEKST REPORTAGE 4

Onder je zestiende mag je op café geen pintje drinken. Jonger dan zestien mag je geen sigaretten kopen. Dat is allemaal wettelijk bepaald. En de wetten... die worden gemaakt in het Parlement.

Het idee om een aparte instelling te creëren die de wetten maakt, komt van de Franse filosoof **Montesquieu**. Hij definieerde de scheiding der machten. Om machtswillekeur

tegen te gaan ligt de macht volgens hem beter niet bij één persoon of instantie, maar wordt ze het best over drie onafhankelijke takken verdeeld: een wetgevende, een uitvoerende en een rechterlijke macht.

Dat is trouwens ook zo in ons dagelijks leven.

Stel je eens voor dat voetballers tijdens de wedstrijd plots de regels kunnen veranderen of dat de scheidsrechter de regels niet gelijk toepast voor beide ploegen. Je voelt wel aan dat er dan geen eerlijke match meer gespeeld wordt.

Regels opstellen, regels uitvoeren en conflicten beslechten gebeurt best door verschillende personen of instellingen.

In België ligt de wetgevende macht bij het **Parlement**, de uitvoerende bij de **regering** en de rechterlijke bij de **hoven en rechtbanken**.

Het Parlement maakt de **wetten**: na een grondige voorbereiding wordt er over de wetten gestemd in de **plenaire vergadering**. Dit is een vergadering met alle kamerleden of senatoren. Als meer dan de helft van de aanwezige leden akkoord gaat, wordt de wet aangenomen.

Het Parlement **controleert** ook de regering. De parlementsleden ondervragen de ministers in het Parlement. De kamerleden en de senatoren zijn dan vaak heel kritisch. Het Federaal Parlement is onder meer bevoegd voor financiën, het leger, justitie, sociale zekerheid, buitenlandse zaken, evenals belangrijke aspecten van volksgezondheid en van binnenlandse aangelegenheden.

DISCUSSIEVRAAG REPORTAGE 4

En jij? Vind jij het goed dat het Parlement zoveel invloed heeft op jouw leven?

DUIDING REPORTAGE 4

Onderstaande 'frequently asked questions' geven meer duiding bij de topics uit de reportage. Afhankelijk van de lesinhoud en de klasgroep bepaalt de leerkracht hoe diep hij op elk topic ingaat. De FAQs kunnen de leerkracht helpen om accuraat in te spelen op vragen van leerlingen. De vragen kunnen ook gebruikt worden als onderzoeksopdrachten voor de leerlingen.

Deze duiding levert het antwoord op volgende vragen:

- [Waarom wordt er in het Parlement zo veel gediscussieerd?](#)
- [Wat houdt het beginsel van de scheiding der machten in?](#)

Waarom wordt er in het Parlement zo veel gediscussieerd?

In een parlement wordt er veel gediscussieerd en eigenlijk is dat niet meer dan normaal. In een samenleving zijn er immers veel verschillende meningen.

Bij de verkiezingen stemmen we op de partij waarvan het programma het meest aanleunt bij onze kijk op de samenleving. Zo komen al die verschillende meningen, via de partijen, in het Parlement terecht.

De parlementsleden moeten zich uitspreken over het regeringsbeleid en de wetsontwerpen die de regering indient. Een wetsontwerp kan maar wet worden als de meerderheid van de aanwezige parlementsleden voor stemmen. De parlementsleden van de meerderheidspartijen verdedigen daarbij met alle mogelijke argumenten het beleid van de regering. De parlementsleden van de oppositie proberen op hun beurt met alle mogelijke argumenten het regeringsbeleid bij te sturen of helemaal te wijzigen.

In een aantal gevallen gebeurt het evenwel dat de meerderheid zich (in min of meerdere mate) laat overtuigen door argumenten van de oppositie. In dat geval neemt de meerderheid de amendementen van de oppositie aan.

Soms gebeurt het ook dat parlementsleden van de meerderheid zelf wetsontwerpen van de regering wensen te wijzigen. Parlementsleden onderhouden regelmatig contacten met hun kiezers en het middenveld. Op basis van de info die ze zo verkrijgen, stellen ze soms zelf wijzigingen voor aan de wetsontwerpen van de regering.

Daarnaast dienen de parlementsleden ook zelf wetsvoorstellen in. Net als een wetsontwerp kan ook een wetsvoorstel maar wet worden als de meerderheid van de aanwezige parlementsleden voor stemmen. De indieners van het wetsvoorstel proberen dan ook zoveel mogelijk andere fracties te overtuigen van het belang van hun wetsvoorstel.

De parlementsleden controleren de regering en haar beleid ook door vragen te stellen aan de ministers. Ook tijdens die vragenrondes wordt er soms hevig gediscussieerd.

Wat houdt het beginsel van de scheiding der machten in?

Het beginsel van de scheiding der machten werd voor het eerst verwoord door Montesquieu (1689-1755) in zijn *De l'esprit des lois (Over de geest van de wetten)*, in navolging van John Locke. In dat werk bestudeerde hij verschillende staatsvormen. Hij kwam tot de conclusie dat de macht verdelen over drie organen de beste manier was om machtswillekeur te voorkomen.

De Belgische Grondwet bevat geen enkele specifieke bepaling betreffende de scheiding der machten. Het principe kan evenwel ondubbelzinnig uit de Grondwet worden afgeleid (artikelen 36, 37 en 40).

De scheiding der machten is echter relatief. Zo controleert het Parlement de regering, maar neemt de Koning deel aan de uitoefening van de wetgevende functie. De goede werking van de staat stoelt dus zowel op onderlinge controle als op samenwerking. De scheiding der machten in de eigenlijke betekenis van het woord komt vooral tot uiting in de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Links

De Belgische Grondwet

www.senate.be/doc/const_nl.html

Viering 175 jaar Grondwet

www.senate.be/doc/magazine/2006_13/13defN.pdf

Parlementaire infosteekkaart nr. 2.

[De scheiding der machten](#)

De Senaat als deel van de wetgevende macht

www.senate.be/doc/magazine/2008_15/18022008Senaat_15-nl.pdf

SUGGESTIES VOOR ONDERZOEKSOPDRACHTEN

- Je kunt met de leerlingen een oefening maken over de scheiding der machten, bv. aan de hand van enkele goed gekozen artikels en foto's uit verschillende kranten. Laat de leerlingen de verschillende artikels en foto's uit kranten groeperen per macht. *Je kunt kaarten aanmaken, volgens onderstaand schema bijvoorbeeld. De leerlingen worden in groepjes verdeeld. Elke groep krijgt alle kaarten en maakt het schema van de scheiding der machten. De groep die als eerste klaar is, is gewonnen. Je kunt de kaarten ook willekeurig verdelen over drie groepen en elke groep de kaarten van een der machten laten verzamelen door weg te geven wat ze niet nodig hebben in ruil voor kaarten die ze wel nodig hebben (zoals bij een kwartetspel).*

Wetgevende macht	Uitvoerende macht	Rechterlijke macht
Parlement	Regering	Rechtbanken en Hoven
Parlementsleden	Ministers	Rechters en raadsleden
Maken of veranderen wetten en controleren de uitvoerende macht	Zorgen voor de uitvoering van de wetten	Treden op wanneer wetten niet worden nageleefd
Worden door het volk verkozen	Komen uit de parlementaire meerderheid	Worden door de koning voor het leven benoemd
In de omgeving van scholen moet er 30 km/u gereden worden	In de buurt van scholen worden er verkeersborden geplaatst die de snelheid beperken	Wie te snel rijdt in de buurt van een school kan veroordeeld worden tot een geldboete
Paleis der Natie	Wetstraat 16	Justitiepaleis

Bron: Spelmethodiek uit: LAUREYS, B. Handleiding bij Cultuurtek 4. Antwerpen, De Boeck, p. 59

- Je kunt samen met de leerlingen het principe van de scheiding der machten toepassen op de actualiteit, bijvoorbeeld aan de hand van enkele goed gekozen achtergrondartikels uit verschillende kranten.

Reportage 5: Hoe worden wetten gemaakt?

DOELSTELLING REPORTAGE 5

In deze reportage leren de leerlingen aan de hand van clips met **getuigenissen** van parlementsleden van verschillende partijen hoe een wet wordt gemaakt in het Federaal Parlement.

OVERZICHT CLIPS REPORTAGE 5 [7 clips, totale duur: 6,23 min.]

Clip met een leerling [0,13]

Clip met Zoé Genot (Ecolo) [0,79]

Parlementsleden hebben veel contact met mensen die problemen aankaarten. Zij kunnen deze problemen aanpakken door wetten te maken en te veranderen.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 21 maart 2006

www.zoegenot.be

Clip met Daniel Bacquelaine (MR) [1,05]

Daniel Bacquelaine legt uit hoe een wet gemaakt wordt.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 19 mei 2009

www.bacquelaine.be

Clip met Willem-Frederik Schiltz (Open Vld) [0,56]

Niet alleen de Kamer kan wetsvoorstellen indienen, ook de Senaat kan dat. Er is bovendien een verschil tussen een **wetsvoorstel** (vanuit het Parlement) en een **wetsontwerp** (vanuit de regering). Ingediende wetsvoorstellen worden in overweging genomen vooraleer ze behandeld worden. In principe worden alle wetsvoorstellen in overweging genomen, omdat je in een democratie over alles moet kunnen praten. Het wetsvoorstel gaat daarna naar de bevoegde commissie om besproken te worden.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 13 maart 2008

www.wfschiltz.be

Clip met Karine Lalieux (PS) [1,30]

Karine Lalieux sluit aan bij de uitleg van Willem-Frederik Schiltz. Karine Lalieux licht toe hoe wetsvoorstellen en wetsontwerpen in commissie worden besproken.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 21 maart 2006

www.karinelalieux.be

Clip met Christel Geerts (sp.a) [1,00]

Een wetsvoorstel kan door de indiener of de andere partijen in de commissie nog gewijzigd worden via amendementen. Amendementen die aanvaard worden, worden in het wetsvoorstel opgenomen.

www.christelgeerts.be

Clip met Dirk Claes (CD&V) [0,88]

Volksvertegenwoordigers en senatoren kunnen een wetsvoorstel indienen. De werking van het tweekamerstelsel wordt kort uitgelegd. Een burger kan zelf geen wetsvoorstellen indienen, maar een volksvertegenwoordiger of senator kan dat wel voor hem of haar doen.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 12 maart 2009

www.dirkclaes.be

DISCUSSIEVRAAG REPORTAGE 5

En jij? Vind jij deze lange weg om tot een wet te komen noodzakelijk?

DUIDING REPORTAGE 5

Onderstaande 'frequently asked questions' geven meer duiding bij de topics uit de reportage. Afhankelijk van de lesinhoud en de klasgroep bepaalt de leerkracht hoe diep hij op elk topic ingaat. De FAQs kunnen de leerkracht helpen om accuraat in te spelen op vragen van leerlingen. De vragen kunnen ook gebruikt worden als onderzoeksopdrachten voor de leerlingen.

De duiding wil een antwoord geven op volgende vragen:

- [Wat is het verschil tussen een wetsvoorstel en een wetsontwerp?](#)
- [Hoe wordt een wetsvoorstel een wet?](#)
- [Hoe wordt een wetsontwerp een wet?](#)
- [Wat is een amendement?](#)
- [Waarom zijn debatten in het Parlement openbaar?](#)
- [Hoe bepalen parlementsleden hun stemgedrag?](#)

Wat is het verschil tussen een wetsvoorstel en een wetsontwerp?

Nieuwe wetten of wijzigingen van bestaande wetten komen er niet zomaar. Een parlements lid of de regering moet hiervoor een tekst indienen in het Parlement. Komt de tekst van een parlements lid, dan wordt de tekst een **wetsvoorstel** genoemd. Komt de tekst van de regering, dan is dat een **wetsontwerp**. Deze tekst moet dan een hele weg afleggen vooraleer hij wet wordt.

Volledigheidshalve moeten we hier aan toevoegen dat een wetsvoorstel dat aangenomen is door één van beide kamers, ook wetsontwerp genoemd wordt.

Verder gebeurt het ook wel dat de regering een idee uit een wetsvoorstel van een parlements lid overneemt en het verwerkt in één van haar wetsontwerpen.

Hoe wordt een wetsvoorstel een wet?

Politici worden op de hoogte gebracht van allerlei problemen in de samenleving. Ze trachten daar iets aan te doen. Zodra ze een oplossing denken gevonden te hebben, gieten ze die in een wetsvoorstel. Een wetsvoorstel gaat eerst naar de bevoegde commissie. In de commissie zitten 17 vertegenwoordigers van verschillende partijen. Daar wordt het voorstel besproken en – al dan niet na amendering – aangenomen of verworpen. Tijdens het parlementaire debat in de commissie, dat weken of maanden kan duren, zetten de parlementsleden hun standpunt uiteen. Ze proberen andere parlementsleden van hun visie te overtuigen. Daarna gaat het naar de plenaire vergadering om er besproken en aangenomen te worden. Vervolgens wordt de tekst, meestal na te zijn besproken en aangenomen in de andere assemblee, bekrachtigd en afgekondigd door de Koning.

Hoe wordt een wetsontwerp een wet?

Ook een wetsontwerp wordt in commissie besproken. De bevoegde minister geeft in de commissie toelichting bij zijn wetsontwerp. De 17 commissieleden gaan in discussie met de minister en bespreken het ontwerp artikel per artikel. Er kunnen amendementen ingediend worden op de tekst. Als er bij de stemming in de commissie een meerderheid is, gaat het wetsontwerp naar de plenaire vergadering, waar er – meestal op donderdag – over gediscussieerd en gestemd wordt. Wordt het wetsontwerp aangenomen, dan wordt het, meestal na te zijn besproken en aangenomen in de andere assemblee, bekrachtigd en afgekondigd door de Koning.

Wat is een amendement?

Parlementsleden kunnen voorstellen indienen om een wetsontwerp of wetsvoorstel te wijzigen. Dan dienen zij een tekst in ter vervanging van de volledige tekst of van een gedeelte ervan. Dat voorstel is een amendement. Wordt het **amendement** aangenomen, dan wordt de tekst aangepast.

Waarom zijn de debatten in het Parlement openbaar?

Het openbare karakter van de debatten en de stemmingen is heel belangrijk. België is immers een **representatieve democratie**. Dat betekent dat de burgers niet rechtstreeks aan de politieke besluitvorming deelnemen, maar wel onrechtstreeks, via hun verkozenen in het Parlement. Het is dan ook niet meer dan normaal dat iedereen de debatten in het Parlement kan bijwonen en in de verslagen kan nalezen wat de verkozenen gezegd hebben en hoe ze gestemd hebben.

Van elke plenaire vergadering in Kamer en Senaat wordt een verslag gemaakt. In de Kamer heet dat **Integraal Verslag**, in de Senaat zijn dat de **Handelingen**.

In die verslagen staat woordelijk wat de parlementsleden gezegd hebben. Ook de **stemmingen** worden opgenomen in die verslagen. In het verslag zelf staat per stemming hoeveel parlementsleden hebben voor gestemd, hoeveel tegen en hoeveel zich hebben onthouden.

In de bijlage staat de volledige informatie over de stemmingen. Daar kun je zien hoe elk parlements lid heeft gestemd.

Interessant kunnen ook de **stemverklaringen** zijn. Alvorens tot de stemming over te gaan, geeft de voorzitter aan de parlementsleden de kans om een stemverklaring af te leggen. Leden die van die mogelijkheid gebruik maken, vatten dan nog eens beknopt samen waarom ze voor of tegen zullen stemmen, of zich zullen onthouden. De eventuele stemverklaringen zijn terug te vinden in het verslag net voor de stemming.

De verslagen van Kamer en Senaat staan een paar uur na het einde van de vergadering op het Internet.

Links

Integraal verslag (Kamer)

www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=/cricra&language=nl&cfm=dcricra.cfm?type=plen&cricra=cri&count=all

Recente verslagen en Handelingen (Senaat)

www.senate.be/www/?Mlval=/index_senate&MENUID=21200&LANG=nl

Hoe bepalen parlementsleden hun stemgedrag?

In de Kamer en de Senaat hebben alle parlementsleden drie stemknopjes: groen (= ja-stem), rood (= neen-stem) en wit (= onthouding).

Na de stemming tonen groene, rode en witte lampjes op de **stemborden** hoe elk parlements lid heeft gestemd.

Dikwijls ligt het voor de hand hoe een parlamentslid zal stemmen. Hij is lid van een politieke **partij** die bepaalde ideeën verdedigt en dus is hij voor of tegen bepaalde voorstellen. Maar soms hebben parlamentsleden zowel redenen om voor als redenen om tegen te stemmen. In die gevallen bepalen de leden van eenzelfde fractie hun **stemgedrag** in onderling overleg. Meestal stemmen alle **fractieleden** dan ook op dezelfde manier. Vooral in ethische kwesties volgt elk parlamentslid zijn eigen overtuiging.

Zo zien we dat bij de stemming over adoptie door homokoppels sommige leden van de CD&V tegen hebben gestemd en andere zich onthouden hebben. Sommige MR-leden hebben voor gestemd, andere tegen, nog andere hebben zich onthouden.

Wie zich onthoudt, stemt niet voor en ook niet tegen.

ONDERZOEKSOPDRACHTEN

- Je kunt leerlingen voor een bepaald wetsvoorstel of een wetsontwerp laten onderzoeken of een parlamentslid (bv. iemand uit de eigen streek) deelgenomen heeft aan de bespreking in de plenaire vergadering en hoe dat parlamentslid gestemd heeft.
- Je kunt leerlingen vragen een eigen mening te formuleren over een wetsvoorstel of wetsontwerp. Je kunt ze argumenten pro en contra laten opzoeken en eventueel zelf een klein debat organiseren tussen voor- en tegenstanders.
- Je kunt leerlingen een wetsvoorstel of –ontwerp laten kiezen en ze laten nagaan welke weg de tekst volgt.

Reportage 6: Hoe controleert het Parlement de regering?

DOELSTELLING REPORTAGE 6

In deze reportage leren de leerlingen aan de hand van clips met getuigenissen van parlementsleden van verschillende partijen hoe het Parlement (wetgevende macht) de ministers (uitvoerende macht) controleert.

OVERZICHT CLIPS REPORTAGE 6 [4 clips, totale duur: 2,59 min.]

Clip met Joëlle Kapompolé (PS) [0,78]

Waarin wordt uitgelegd hoe het Parlement d.m.v. vragen en interpellaties de regering controleert. Joëlle Kapompolé vertelt hoe ze het Nationaal Kankerplan van de minister van Volksgezondheid opvolgt.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 8 april 2008

www.joellekapompole.be

Clip met Lieve Van Daele (CD&V) [0,98]

Een kamercommissie komt drie tot vier keer per week samen. Commissieleden kunnen aan de minister vragen stellen over zijn of haar beleid. De minister antwoordt op de vragen met behulp van gegevens van zijn of haar kabinet.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 29 mei 2009

www.lieevandaele.be

Clip met Stefaan Noreilde (Open Vld) [0,63]

De Kamer kan door een vertrouwensstemming de federale regering in de loop van de legislatuur laten vallen.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 24 januari 2006

Clip met Marie-Christine Marghem (MR) [0,20]

Marie-Christine Marghem legt uit dat ze naar de onderzoekscommissie Fiscale Fraude gaat. Een onderzoekscommissie heeft dezelfde bevoegdheden als een onderzoeksrechter in een gerechtelijk onderzoek.

Opname Educatieve Dienst BELvue van 5 mei 2009

www.marghem.be

DISCUSSIEVRAAG REPORTAGE 6

En jij? Vind jij het nodig dat het Parlement de regering controleert?

DUIDING REPORTAGE 6

Onderstaande 'frequently asked questions' geven meer duiding bij de topics uit de reportage. Afhankelijk van de lesinhoud en de klasgroep bepaalt de leerkracht hoe diep hij op elk topic ingaat. De FAQs kunnen de leerkracht helpen om accuraat

in te spelen op vragen van leerlingen. De vragen kunnen ook gebruikt worden als onderzoeksoopdrachten voor de leerlingen.

De duiding wil een antwoord geven op volgende vragen:

- Hoe kan het Parlement de regering controleren?
- Wat is de begroting en wat is een beleidsnota?

Hoe kan het Parlement de regering controleren?

Ministers moeten **verantwoording** afleggen aan het Parlement, dat over verschillende controlemogelijkheden beschikt. Het Parlement kan de regering controleren door:

1. haar vertrouwen te geven of te ontnemen
2. de begroting goed te keuren
3. ministers te ondervragen en te interpellieren
4. onderzoekscommissies in te stellen

1. Het vertrouwen in de regering

Bij de vorming van een nieuwe regering leggen de toekomstige regeringspartijen in een **regeringsprogramma** vast wat ze willen verwezenlijken. Vervolgens legt de regering haar programma voor aan de Kamer. Als de meerderheid van de kamerleden de regering haar **vertrouwen** schenkt, kan de regering aan het werk.

Het **vertrouwen in de regering** kan op elk ogenblik worden herroepen. De Kamer kan hiervoor een motie van wantrouwen aannemen. De Kamer ontnemt dan haar vertrouwen aan een minister of de federale regering. Zij kan ook een constructieve motie van wantrouwen aannemen. De Kamer ontnemt dan haar vertrouwen aan de federale regering en draagt een nieuwe eerste minister voor.

Links

Parlementaire infosteekkaart nr. 20.

[De federale regering – Ontslag](#)

2. De begroting

In het najaar dient de federale regering haar **begroting** voor het volgende jaar bij de Kamer in. De begroting goedkeuren is een van de belangrijkste taken van de Kamer. De kamerleden ondervragen de ministers en staatssecretarissen aan de hand van de begrotingscijfers over hun plannen voor het volgende jaar. De federale regering kan haar beleid pas uitvoeren als de Kamer de begroting goedkeurt (zie reportage 8).

3. Vragen stellen en interpelleren

De kamerleden en senatoren kunnen de ministers **schriftelijk ondervragen**. Op schriftelijke vragen geeft de minister een schriftelijk antwoord. Vraag en antwoord worden gepubliceerd op de websites van Kamer en Senaat.

De kamerleden kunnen **mondelijke vragen** stellen aan de ministers tijdens de commissievergaderingen of tijdens de plenaire vergadering op donderdagnamiddag. De vragen die in de commissies gesteld worden zijn vaak technisch, de vragen in de plenaire gaan over de actualiteit en zijn algemeen van aard.

De senatoren kunnen alleen **mondelijke vragen** stellen aan de ministers tijdens de plenaire vergadering op donderdagnamiddag. Die vragen gaan over de actualiteit en zijn algemeen van aard. De senatoren kunnen ook zogenaamde **vragen om uitleg** stellen die kunnen leiden tot een ruimer debat. Vraag en antwoord worden gepubliceerd op de website van de Senaat.

Daarnaast kunnen de kamerleden de ministers ook **interpelleren**. Met een interpellatie kunnen ze een minister uitgebreid ondervragen over zijn beleid en eventueel het vertrouwen in hem of in de regering in haar geheel intrekken. Met een interpellatie kan de Kamer dan ook ten volle haar bevoegdheid van controle op de regering uitoefenen.

4. Onderzoekscommissies

De parlementsleden kunnen ook **onderzoekscommissies** oprichten om belangrijke maatschappelijke problemen te onderzoeken. Een onderzoekscommissie heeft in principe dezelfde bevoegdheden als een onderzoeksrechter in een gerechtelijk onderzoek. De commissie kan getuigen oproepen en onder eed verhoren. Ze kan getuigen met elkaar confronteren. Ze kan documenten opvragen en in beslag laten nemen, huiszoeken laten uitvoeren, plaatsbezoeken organiseren... Een onderzoekscommissie kan bovendien deskundigen aanstellen om haar bij te staan.

Net zoals in een gewone commissie hebben in een onderzoekscommissie grote fracties meer leden dan kleine fracties. De vergaderingen van een onderzoekscommissie zijn in principe openbaar, maar de commissie kan op elk moment beslissen om met gesloten deuren te vergaderen. Op de website van Kamer en Senaat kun je zien wanneer de onderzoekscommissie vergadert en wat er op de agenda staat. Als haar onderzoek beëindigd is, bundelt de commissie haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen in een verslag dat ze voorlegt aan de voltallige Kamer of Senaat. Die spreekt zich uit over de conclusies en de aanbevelingen. Het verslag is een openbaar document en wordt gepubliceerd op de website van Kamer of Senaat. Vanaf de jaren '80 wendden de parlementsleden het instrument van de onderzoekscommissie regelmatig aan om maatschappelijke problemen grondig te onderzoeken.

Links

Parlementaire infosteekkaart nr. 11.10.

[Kamer van volksvertegenwoordigers – Beleidscontrole: onderzoekscommissies](#)

Wat is de begroting en wat is een beleidsnota?

De **begroting** is een raming van de inkomsten en de uitgaven voor een begrotingsjaar. Om de begroting met kennis van zaken te kunnen beoordelen, moeten de kamerleden wel weten wat de federale regering precies van plan is. Daarom maakt elke minister en elke staatssecretaris een beleidsnota op waarin wordt uitgelegd wat hij of zij wenst te realiseren.

De **beleidsnota's** worden besproken in de verschillende commissies. Zo bespreekt de Kamercommissie Volksgezondheid de beleidsnota van de minister van Volksgezondheid, de Kamercommissie Justitie de beleidsnota van de minister van Justitie, enz. Op basis van die bespreking kunnen de commissieleden voorstellen de desbetreffende cijfers in de begroting te wijzigen. Aan het einde van de bespreking brengt elke commissie een advies uit over de beleidsnota en de overeenkomstige delen van de begroting. Vervolgens worden alle beleidsnota's en de volledige begroting besproken in de commissie Financiën en Begroting en wordt er over de eventuele amendementen en de begroting in haar geheel gestemd. Ten slotte komen de beleidsnota's en de begroting op de agenda van de plenaire vergadering. De voltallige Kamer bespreekt alle beleidsnota's en de volledige begroting en stemt erover.

De begroting is een beleidsinstrument omdat ze aantoont wat de politieke keuzes en prioriteiten van de regering zijn.

Links

De beleidsnota's van alle federale ministers zijn raadpleegbaar op www.dekamer.be.

Selecteer op de homepage de rubriek [Begrotingen en beleidsnota's](#)

Deze documenten zijn zeer toegankelijk.

*Bron: Magazine van de Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers,
nr. 10, voorjaar 2009, p. 15*

Parlementaire infosteekkaart nr. 11.02.

[Kamer van volksvertegenwoordigers – De begroting](#)

Beleidsnota minister van ontwikkelingssamenwerking

In 2009 zal België 0,6% van zijn bruto nationaal inkomen (bni) aan ontwikkelingssamenwerking besteden. Ondanks de moeilijke economische situatie blijft ons land bij zijn voornemen om het budget voor ontwikkelingssamenwerking tegen 2010 op te trekken naar 0,7% van het bni.

Ons land legt duidelijke klemtonen:

- De Belgische regering wil nog een tandje bijzetten om de millenniumdoelstellingen te bereiken.
- Ons land zal meer aandacht besteden aan de landbouw- en voedselproblematiek. Het jaar 2008 heeft immers pijnlijk duidelijk gemaakt hoe enorm belangrijk landbouw wel is. De voedselcrisis heeft het aantal personen dat honger lijdt, doen stijgen van 850 naar 925 miljoen. België heeft zich ertoe verbonden om tegen 2010 10% van zijn officiële ontwikkelingshulp aan landbouw te besteden. Tegen 2015 moet dat 15% zijn. Ons land heeft zich uitgesproken voor de ontwikkeling van regionale markten, voor steun aan de familiale landbouw, voor een opwaardering van vrouwen in de landbouw en voor steun aan landbouworganisaties.
- De Afrikaanse landen blijven onze belangrijkste partnerlanden, met de Democratische Republiek Congo, Rwanda en Burundi in de top drie.
- Daarnaast gaat er speciale aandacht naar de zogenaamde fragiele staten. Dat zijn landen met bijzonder ernstige ontwikkelingsproblemen, zoals een zwak bestuur, langdurige humanitaire crisissen, blijvende sociale inspanningen, geweld door een burgeroorlog...

Links

[Beleidsnota van minister van Ontwikkelingssamenwerking Charles Michel](#)
www.charlesmichel.be

Opdrachten

Welke kritische bedenkingen werden er in de Kamer gemaakt bij de beleidsnota van minister van Ontwikkelingssamenwerking Charles Michel?

Bron: Meer geld voor ontwikkelingshulp, Magazine van de Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers, nr. 10, voorjaar 2009, pp. 15-19

www.dekamer.be/kvcr/pdf_sections/pri/magazine/MAG_010_NL_WEB.pdf

Beleidsnota minister van Landsverdediging

Op 25 juni 2008 stelde minister van Landsverdediging De Crem (CD&V) in de commissie Landsverdediging van de Kamer zijn beleid voor de periode 2008-2011 voor. Hij benadrukte daarbij de inzetbaarheid van Belgische troepen voor buitenlandse vredesoperaties. 'Defensie zal ernaar streven om de ontplooiing van personeel in vredesondersteunende operaties met 35% te verhogen ten aanzien van de afgelopen vijf jaar.' Waarom die klemtoon op buitenlandse operaties? 'De grens tussen interne en externe veiligheid vervaagt steeds sneller. Zolang de wereld niet geheel veilig is, zullen we hier in België ook niet geheel veilig zijn', aldus de minister van Landsverdediging.

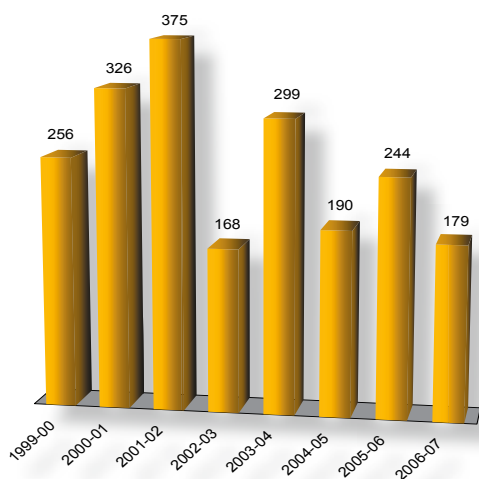
Links

Politieke oriëntatienota van minister van Defensie Pieter De Crem, Magazine van de Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers, nr. 9, oktober 2008, pp. 18-20
www.dekamer.be/kvcr/pdf_sections/pri/magazine/MAG_009_NL.indd.pdf
www.pieterdecrem.be
www.mil.be

Opdrachten

Welke fenomenen zullen de veiligheidsomgeving van België en van de wereld op korte en lange termijn bepalen volgens de minister van Landsverdediging?

Interpellaties in de Kamer

Links

Parlementaire infosteekkaart nr. 11.01.

[Kamer van volksvertegenwoordigers Beleidscontrole: interpellaties](#)

Parlementaire infosteekkaart nr. 11.03.

[Kamer van volksvertegenwoordigers – Beleidsinformatieve taak: vragen](#)

Bron: Magazine van de Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers, nr. 8, mei 2008, p. 8

SUGGESTIES VOOR ONDERZOEKSOPDRACHTEN

- Je kunt de leerlingen laten kennismaken met een beleidsplan van een minister. De beleidsplannen zijn makkelijk te vinden op de website van de Kamer. Je kunt leerlingen in de media ook laten nagaan hoe het middenveld op de beleidsplannen reageerde.

Nationaal Kankerplan

Het Nationaal Kankerplan 2008-2010, dat minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Laurette Onkelinx op 10 maart 2008 voorstelde, omvat 32 initiatieven.

Een eerste reeks initiatieven betreft preventie en opsporing, een tweede reeks houdt verband met zorg, behandeling en ondersteuning van de patiënt en zijn omgeving en een derde reeks heeft te maken met onderzoek en innoverende technologieën. Een jaar na de voorstelling van het Kankerplan (op 10 maart 2008) gaf de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid (op 3 maart 2009) een stand van zaken over de 32 initiatieven van het Kankerplan 2008-2010.

Links

Stand van zaken van het kankerplan op 3 maart 2009

www.laurette-onkelinx.be/articles_docs/090304_-_DOS_-_evaluatie_1_jaar_kankerplan.pdf

Tekst van de toespraak van minister Onkelinx

www.laurette-onkelinx.be/articles_docs/090302_-_Speech_-_stand_van_zaken_kankerplan.pdf

Opdrachten

- Ga na wat de Stichting tegen Kanker vindt van het Nationaal Kankerplan van minister Onkelinx.
- Je kunt de leerlingen in verschillende kranten laten opzoeken wat de kernpunten van de begroting zijn. Laat ze de houding van de meerderheid en die van de oppositie opzoeken. Je kunt eventueel ook de vraag stellen of er ideeën van de verschillende partijen in terug te vinden zijn.
- Je kunt de leerlingen laten opzoeken welke commissievergaderingen er deze week plaatsvinden en wat er besproken wordt.
- Je kunt de leerlingen de besluiten van een onderzoekscommissie uit de Kamer of de Senaat laten opzoeken en voorstellen in een presentatie.

Onderzoekscommissies in de Kamer	Onderzoekscommissies in de Senaat
<p>1985 De gebeurtenissen tijdens de voetbalwedstrijd Liverpool – Juventus Turijn (Heizeldrama)</p> <p>1987 De Belgische leveringen van wapens aan landen die in een gewapend conflict verwickeld zijn of waartegen een wapenembargo geldt. Deze onderzoekscommissie werd in 1988 heropgericht</p> <p>1988 Mogelijke fraudeschandalen en eventuele overtredingen op het non-proliferatieverdrag door het Studiecentrum voor Kernenergie of aanverwante bedrijven</p> <p>1988 De bestrijding van het banditisme en het terrorisme</p> <p>1992 Mensenhandel</p> <p>1993 Lege aankopen</p> <p>1996 Sekten</p> <p>1996 De Bende van Nijvel</p> <p>1999 De dioxinecrisis</p> <p>2000 De moord op Patrice Lumumba</p> <p>2001 Het faillissement van Sabena</p> <p>2008 Fiscale fraude</p> <p>2009 Scheiding der machten</p>	<p>1980 Problemen van de ordehandhaving in het algemeen en meer in het bijzonder de naleving en de toepassing van de wet die private milities verbiedt en de wet op de vervaardiging, de handel en het dragen van wapens en op de handel in munitie</p> <p>1987 De omstandigheden waarin België, rechtstreeks of zijdelings, betrokken zou zijn in de handel en het vervoer van wapens en munitie naar de landen ten aanzien waarvan de regering tot een embargo heeft besloten</p> <p>1990 Het bestaan in België van een clandestien internationaal inlichtingennetwerk, bekend onder de naam 'Gladio'</p> <p>1995 De georganiseerde misdaad in België</p> <p>1997 De gebeurtenissen in Rwanda</p> <p>2001 Legale en illegale exploitatie van en de handel in natuurlijke rijkdommen in de regio van de Grote Meren, in het licht van de huidige conflictsituatie en de betrokkenheid van België daarbij</p>

Onderzoekscommissie Scheiding der machten

Op 19 maart 2009 stelde de onderzoekscommissie Scheiding der machten haar verslag aan de voltallige Kamer voor. De onderzoekscommissie concludeert dat in het Fortis-dossier contacten hebben plaatsgevonden die het principe van de scheiding der machten in gevaar hebben gebracht.

Links

Onderzoekscommissie Scheiding der machten: [verslag onderzoekscommissie plenumvergadering van 19 maart 2009 – namiddag / avond](#)
(Wetsontwerpen en wetsvoorstellen, document 1711/007)

Onderzoekscommissie Scheiding der machten. Magazine van de Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers, nr. 10, voorjaar 2009, pp. 6-10
www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/pri/magazine/MAG_010_nl_WEB.pdf

Parlementaire infosteekkaart nr. 11.10.

[Kamer van volksvertegenwoordigers – Beleidscontrole: onderzoekscommissies](#)